

Załącznik
do uchwały Nr.....
Rady Powiatu w Mońkach
z dniar.

**POWIATOWY PROGRAM
PROFILAKTYCZNO - EDUKACYJNY
DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ
W RODZINIE W POWIECIE
MONIECKIM NA LATA 2015 - 2020**

Mońki 2015r.

Spis treści:

Wprowadzenie	3
Uwarunkowania prawne Programu	4
Uzasadnienie Programu	5
Adresaci Programu	6
Partnerzy Programu	6
Cele i działania	7
Wskaźniki	8
Przewidywane efekty	8
Monitoring i sprawozdawczość	9
Finansowanie Programu	9

WPROWADZENIE

*„...Życie całych społeczeństw, narodów,
państw, Kościoła, zależy od tego czy
rodzina jest pośród nich prawdziwym
środowiskiem życia i miłości...”*

/Jan Paweł II/

Zgodnie z zasadami zawartymi w Karcie Narodów Zjednoczonych uznanie wrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków rodziny ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości oraz pokoju na świecie. W myśl Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jako naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną i wsparciem, by móc w pełni wywiązywać się ze swoich obowiązków w społeczeństwie. Zarówno w/w dokument jak i Karta Praw Dziecka uznają, że dziecko dla pełnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym w atmosferze ciepła, szczęścia, miłości i zrozumienia. Dziecku dla ukształtowania jego osobowości i przygotowania do życia w społeczeństwie należy zapewnić wychowanie w duchu pokoju, tolerancji, godności, wolności i równości. Dziecko wymaga również szczególnej opieki i troski prawnej, edukacyjnej, ochrony zdrowia oraz godziwych warunków socjalnych.

Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczną stanowiącą naturalne środowisko wychowawcze dla dziecka w każdym okresie jego życia i rozwoju. Dom rodzinny jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu każdego dziecka. W środowisku rodzinnym dziecko winno zdobywać właściwe wzorce postępowania i komunikacji z innymi ludźmi. Dom rodzinny powinien być bezpiecznym azylem dla każdego dziecka dając mu stabilizację, poczucie bezpieczeństwa i miłość. To właśnie w środowisku rodzinnym „mały człowiek” zdobywa pierwsze doświadczenia w sferze życia rodzinnego i współżycia społecznego.

Zaburzone funkcjonowanie rodziny negatywnie wpływa na sytuację dziecka, na jego postawę, zachowanie i funkcjonowanie w środowisku. To właśnie niewydolność wychowawcza rodziców, ich problemy opiekuńczo - wychowawcze, uzależnienia i przemoc w rodzinie są przyczynami niewłaściwego ukształtowania osobowości młodego człowieka jego przygotowania do dorosłego życia.

Niewątpliwie najgorszym i najbardziej traumatycznym przeżyciem dla dzieci jest przemoc w rodzinie. Skutki przemocy szczególnie wobec dzieci dotyczą zarówno bezpośrednich szkód na zdrowiu fizycznym, psychicznym, jak i poważnych, długotrwałych problemów ujawniających się w życiu dorosłym. Doznają one przemocy nie tylko wtedy, gdy są bezpośrednio maltretowane lub zaniedbywane przez rodziców lub opiekunów, ale także cierpią wówczas, gdy są świadkami przemocy dorosłych. Przemoc domowa wyrządza dzieciom wiele poważnych szkód, których konsekwencje mogą objawiać się w postaci niedostosowania społecznego.

Ze względu na ból, strach i upokorzenie jakiego doznają dzieci, które są ofiarami przemocy lub jej świadkami, jak i z powodu długotrwałych następstw doświadczania przemocy, konieczne jest przeciwdziałanie jej. Działania te odbywają się w trzech obszarach:

- ✓ działania interwencyjne polegające na uniemożliwieniu dalszego krzywdzenia dziecka i udzieleniu mu pierwszej i natychmiastowej pomocy przez specjalistów;
- ✓ działania terapeutyczno-lecznicze zmierzające do zminimalizowania i usunięcia doznanych urazów i krzywd, co często jest bardzo trudne ze względu na brak wyszkolonych terapeutów i niechęć rodziców do poddania się procesowi leczenia;
- ✓ profilaktyka, która ze względu na narastanie zjawiska przemocy wobec dziecka wydaje się najlepszym sposobem chroniącym je przed skrzywdzeniem, a jej główną zaletą jest to, że pozwala zapobiec przemocy, a więc uchronić dziecko przed jej doświadczaniem, głównie dzięki popularyzacji wiedzy o omawianym zjawisku, sposobach rozpoznawania przemocy i wyrobieniu umiejętności przeciwstawiania się jej.

Jak twierdzą znawcy przedmiotu, zachowania przemocowe są często dziedziczone i powielane. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie lub bycie jej świadkiem podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci będą agresywne w stosunku do rówieśników, osób starszych, niepełnosprawnych i być może same staną się krzywdzącymi rodzicami.

UWARUNKOWANIA PRAWNE PROGRAMU

Zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie określa ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 205r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podstawą prawną opracowania Powiatowego Programu Profilaktyczno – Edukacyjnego dla Dzieci i Młodzieży Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie

Monieckim na lata 2015-2020 jest zapis art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2005 Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Program profilaktyczny jest spójny z Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim na lata 2015-2020 oraz koreluje z następującymi realizowanymi programami:

- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015 - 2020;
- ✓ Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010 –2018;
- ✓ Program Pomocy Społecznej i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu w Województwie Podlaskim na lata 2014 – 2018,
- ✓ Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2014-2018;
- ✓ Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przeszłości wśród Dzieci i Młodzieży
- ✓ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Monieckim na lata 2009-2019.

UZASADNIENIE PROGRAMU

Program profilaktyczno – edukacyjny ma na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Najistotniejszym zadaniem w profilaktyce przemocy domowej jest podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków. Konieczne jest podejmowanie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy specjalistów zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

Profilaktyka przemocy w rodzinie powinna być skierowana szczególnie do dzieci i młodzieży. Edukacja w tym zakresie od najmłodszych lat pozwoli w przyszłości ograniczyć liczbę zarówno ofiar jak i sprawców przemocy, a tym samym liczbę potencjonalnych klientów pomocy społecznej.

Do oddziaływań profilaktycznych powinny być włączone dzieci już w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Pracę z tą grupą wiekową oprzeć należy na wystawianiu przedstawień i teatryków oraz prezentacji programów dla maluchów. Dzieci już od najmłodszych lat powinny rozróżniać „co jest dobre a co złe” i wiedzieć co to jest „zły dotyk”. Dzieciaki wyposażone w taką wiedzę mogą uniknąć molestowania i przemocy seksualnej ze strony osób starszych. Nauczą się także wrażliwości na krzywdę innego dziecka oraz powstrzymywania się od zachowań agresywnych i stosowania przemocy wobec rówieśników.

Szczególnie ważną grupę, do której powinny być skierowane działania profilaktyczne, stanowią uczniowie szkół gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych. Młodzieży, która niebawem wkroczy w dorosłe życie, należy uświadomić, że zachowania partnerów w okresie „chodzenia ze sobą” mogą być przeniesione do późniejszego wspólnego życia. Młody człowiek, który upija się, jest agresywny i nie szanuje partnera oraz innych ludzi nigdy nie będzie odpowiednim kandydatem do założenia rodziny. Zarówno przyzwyczajenia, jak i zachowanie dziewczyny czy chłopca w okresie młodzieńczym są odwzorowywane

w późniejszym dorosłym życiu i mają ogromny wpływ na ich funkcjonowanie w przyszłości w roli małżonka i rodzica.

Młodzieży należy także uświadomić, iż nie należy pozostawać w związku, w którym pojawiają się symptomy agresji i chorobliwej zazdrości. Często młodzież, w większości przypadków dziewczęta, trwają w toksycznych związkach z powodu wielkiej miłości, zauroczenia i fascynacji partnerem. Pozostawanie w związku z młodocianym agresorem i przyzwalanie na chamskie i agresywne zachowanie bywa często spowodowane obawą samotności i utraty partnera, którym jest się oczarowanym i który niejednokrotnie swoim zachowaniem imponuje także rówieśnikom. Często również bezkrytyczna wiara w obietnice porywczego partnera, że się zmieni powoduje, iż młodzi ludzie coraz bardziej brną w związki z osobami, których powinni unikać.

Niezwykle ważną rolę w profilaktyce przemocy w rodzinie mogą pełnić nauki przedmałżeńskie dla osób zamierzających założyć rodzinę. Programy te powinny być poszerzone o problematykę przemocy domowej oraz zajęcia profilaktyczne.

Spółeczność nasza już od najmłodszych lat powinna być edukowana w zakresie problematyki przemocy w rodzinie i skutków jej stosowania. Należy również promować postawy społeczne wolne od przemocy.

Najistotniejszym elementem profilaktyki przemocy w rodzinie jest jednak czynnik ludzki. To właśnie członkowie rodzin, przyjaciele, znajomi i sąsiedzi najczęściej i najszybciej dostrzegają sytuacje, które mogą prowadzić do zachowań przemocowych.

Cała nasza społeczność lokalna powinna być zaangażowana w działania profilaktyczne, bo zgodnie ze znanym powiedzeniem *lepiej zapobiegać niż leczyć*. Największy efekt z podejmowanych działań widoczny będzie w sytuacji współpracy pomiędzy służbami społecznymi zaangażowanymi w realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program profilaktyczno – edukacyjny zakłada cel główny i cele szczegółowe oraz działania podejmowane na terenie Powiatu Monieckiego, które w efekcie powinny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do:

- rodzin dotkniętych przemocą:
 - ofiar przemocy,
 - sprawców przemocy,
 - świadków przemocy;
- rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie;
- rodzin niewydolnych wychowawczo i niezaradnych życiowo;
- dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym;
- osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowanych społecznie;
- instytucji, kościołów i organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

PARTNERZY PROGRAMU

W związku z obszernym wachlarzem działań w obrębie tak wrażliwej materii, jaką jest wychowanie dzieci oraz pomoc tym, które narażone są na negatywne, a czasem wręcz bezprawne działania dorosłych, realizacja założeń programu wymaga aktywnego współdziałania wielu podmiotów. Przewiduje się, że partnerami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach przy realizacji powyższego programu będą:

- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Mońkach;
- ✓ Kuratorzy sądowi zawodowi i społeczni;
- ✓ Miejskie i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu Powiatu Monieckiego;
- ✓ Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Monieckiego;
- ✓ Placówki oświatowe – szkoły i przedszkola;
- ✓ Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Mońkach;
- ✓ Kościoły.

CELE I DZIAŁANIA

Celem głównym programu jest **zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą odpowiedniego poziomu życia i rozwoju, poprzez kompleksowy system specjalistycznego wsparcia**. Istotnym jest także promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Zaplanowanie i podjęcie działań profilaktycznych, mających przywrócić rodzinie równowagę, przeciwdziałać zjawiskom patologicznym oraz skutecznie chronić dzieci przed negatywnymi zachowaniami rodziców czy opiekunów, a także zapewnienie im optymalnego poziomu rozwoju fizycznego i emocjonalnego jest zadaniem trudnym i wymagającym. Cel główny programu osiągnięty zostanie przez realizację następujących celów szczegółowych:

Cele szczegółowe	Zadania	Realizator	Harmonogram
Podejmowanie efektywnych działań profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą.	1. Prowadzenie zajęć wychowawczych oraz profilaktycznych w świetlicach. 2. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych.	Świetlice szkolne i działające przy Komisjach Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wrzesień - czerwiec
	3. Organizowanie oraz dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych dotkniętych przemocą.	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Lipiec - sierpień
Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.	1. Utworzenie i stała aktualizacja podstrony internetowej PCPR dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach	Proces ciągły
	2. Kampanie społeczne poświęcone problematyce przemocy w rodzinie. 3. Spotkania z dziećmi i młodzieżą, na których poruszana jest tematyka związana z przemocą i konsekwencjami jej stosowania.	Komenda Powiatowa Policji w Mońkach	Harmonogram KPP

	<p>4. Promowanie i wzmacnianie działań w szkołach w celu zniwelowania agresji i przemocy.</p> <p>5. Wdrażanie prawidłowych postaw i zachowań wśród dzieci i młodzieży.</p>	Szkoły i placówki oświatowe	Wrzesień - czerwiec
<p>Udzielanie pomocy i wsparcia oraz doskonalenie pracy w rodzinach dysfunkcyjnych i zagrożonych przemocą w rodzinie.</p>	<p>1. Poradnictwo specjalistyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - psychologiczne, - pedagogiczne, - socjalne. <p>2. Udzielanie ustawowej pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem pracy socjalnej.</p> <p>3. Współpraca z partnerami programu w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.</p>	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach	Proces ciągły
	<p>4. Edukacja osób przygotowujących się do zawarcia związku małżeńskiego w zakresie przeciwdziałania przemocy.</p>	Kościół	Zgodnie z potrzebami
	<p>5. Zwiększenie dostępności do specjalistycznych form pomocy rodzinom wymagającym wsparcia poprzez świadczenie i rozwój usług profilaktyczno-wspierających:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diagnozę, konsultację i terapię, - psychoedukację, rehabilitację, - doradztwo i mediację, - interwencję w środowisku ucznia oraz działalność profilaktyczną i informacyjną 	Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Mońkach	Proces ciągły

WSKAŹNIKI

- liczba rodzin objętych poradnictwem;
- liczba udzielonych porad;
- liczba przeprowadzonych kampanii propagujących nieprzemocowe wychowanie i styl życia;
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku organizowanego przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Podniesienie poziomu świadomości i zaangażowania społecznego w sprawy przeciwdziałania przemocy i krzywdzenia dzieci.
- Poszerzenie wiedzy społecznej na temat infrastruktury instytucji pomagających dziecku i rodzinie.
- Rozpowszechnienie informacji o możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia i pomocy.
- Zwiększenie skuteczności ochrony dziecka przed krzywdzeniem.
- Podniesienie jakości usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

1. Za koordynację i sprawozdawczość z realizacji Powiatowego Programu Profilaktyczno-Edukacyjnego dla Dzieci i Młodzieży Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Monieckim na lata 2015 – 2020 odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach.
2. Monitorowanie niniejszego dokumentu odbywać się będzie na podstawie rocznych sprawozdań z działalności PCPR w Mońkach przedkładanych Zarządowi i Radzie Powiatu.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Podstawowymi źródłami finansowania Programu będą:

- budżet państwa,
- środki finansowe samorządu województwa, powiatów i gmin,
- środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne,
- środki partnerów programu,
- środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe.

Pamiętajmy, że:

- ✓ każde dziecko ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszeniem jego praw i dóbr osobistych;
- ✓ osoba doświadczająca przemocy nie może być za nią obwiniana;
- ✓ dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić;
- ✓ każda osoba doświadczająca przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej bez naruszania godności osobistej;
- ✓ każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, a w szczególności dzieciom.